

گروه زبان و ادبیات فارسی

دانشکده زبان

دانشگاه صلاح‌الدین

درس: عروض و قافیه

برنامه‌ی درسی سال سوم، ترم دوم

نام استاد: د. سعد عبدالرزاق قازی

سال تحصیلی: ۲۰۲۳/۲۰۲۴

برنامه درسی

Course Book

نام درس	عروض و قافیه
نام استاد	د. سعد عبد الرزاق قازی
گروه/ دانشکده	فارسی/ زبانها
ارتباط با استاد	حضور
تعداد واحد درسی	۳ واحد
ساعات حضور استاد در هفته	چهار ساعت
کد درس	
پرو فایل استاد	<p>له سالی ۱۹۶۶ له شاری مه هاباد له رۆژه لاتی کوردستان له دایک بووه. ئەندامی بنه ماله ی ناوداری قازییه کانی موکریانه. له سه رده می میرمندا لیبیه وه له مه جلیسی مامۆستایانی وهک هیمن و هه ژار و محهمه دی قازی و ئەحمه دی قازی دانیشتوو و بهم جۆره هۆگری زمان و ئەده بیاتی کوردی بووه. بارودۆخی دژواری سیاسی نه یوه ستاندوو و دوا ی ئەوه ی له زیندان ئازاد کراوه، درێژه ی به خویندن داوه و له بواری زمان و ئەده بی فارسی بکالۆریۆسی وه رگرتوووه. یه کیک له دامه زیننه رانی ئەنجومه نی ئەده بی شاری مه هاباد بووه و بۆ ماوه ی ۶ سال ئەو ئەنجومه نه ی به رپۆه بردوووه. شاعیر و نووسه ره و یه که م شیعری له سالی ۱۹۸۶ له گو قاری سرو هدا بلاو کراوه ته وه و دواتر له ده یان گو قار و رۆژنامه ی باشوور و رۆژه لاتی کوردستان بابه ته کانی بلاو بوونه ته وه.</p> <p>له سالی ۲۰۰۸ له زانکۆی حکومی ورمی به پله ی یه که م وه رگیراوه و به پله ی یه که م خویندنی مه ستیری له و زانکۆیه ته واو کردوو و دواتر بۆ ماوه ی سالیکی له شاری ورمی مامۆستای زانکۆ بووه. ئەوجار به هۆی سیاسی نه ی توانیوه له ئێران درێژه به خویندنه که ی بدات و به و هۆیه وه په رپوه ی ئەم دیوه ی کوردستان بووه. له زانکۆی سه لاهه دین وه رگیراوه و به سه ره ره ستی ئەم</p>

<p>زانکویه (پ. رَهْفِیق شوانی) و زانکوی کارلتونی که نه‌دا (پ. جه‌عفر شیخوُلئیسلامی) له بوارى سیاسه‌تى زمانى و پلاندارِیژیى زمانى له سیسته‌مى په‌روه‌رده‌دا پله‌ی دکتورای به‌دهست هیناوه. ئه‌وه‌ی له باره‌ی تیزه‌که‌یدا شایانى باسه ئه‌وه‌یه که سى کهس له ئەندامانى هه‌لسه‌نگینه‌رى تیزه‌که‌ی، له‌سه‌ر تیزه‌که‌ی نووسیوه که پیویسته ئه‌م تیزه‌ببیت به‌پرۆژه و وه‌زاره‌تى په‌روه‌رده سوودى لى ببینیت. د. سه‌عد قازى ئیستا له زانکوی سه‌لاحه‌دین له کۆلیژیى زمان مامۆستایه و دوایین به‌ره‌مى کتیبیکه به ناونیشانی: "سیاسه‌تى زمانى وپلاندارِیژیى زمانى" که له سالى ۲۰۲۳دا چاپ و بلاو کراوه‌ته‌وه.</p>	
	کلمات کلیدی
<p>(1) شناخت کلی: در این درس دانشجویان با موضوعاتی مانند تعریف عروض، تعریف وزن، کیفیت به وجود آمدن وزن عروضی، مصوتها و صامتها، هجا، اوا نویسی یا املاى عروضی، واک یا واج، هجای کوتاه و بلند، املاى عروضی، تقطیع، ارکان، جدول ارکان، وزن، تقطیع، رکن‌بندی، وزن، مراحل دستیابی به وزن و فهرست اوزان رایج آشنا می شوند. همچنین با مسائلی مانند قختیارات شاعری، وزنه‌ای خاص مانند رباعی، ترانه، دوبیتی، وزن شعرنو و غیره آشنا می شوند و در نمونه‌های مختلفی آن را تدبیر و به صورت عملی یاد گرفته و به‌کار می گیرند.</p> <p>در بخش قافیه نیز با مفاهیم قافیه، ردیف و حرف روی، ساکن و متحرک بودن، هجا و کلمه‌ی قافیه آشنا می شوند. عیوب قافیه کیفیت به وجود آمدن قافیه و تمرین این موارد ذکر شده از موارد دیگری است که دانشجو در این درس با آنها آشنا می شود.</p>	
<p>(2) هدف از فراگیری این درس: هدف از فراگیری این درس این است که دانشجو علم عروض و قافیه را یاد بگیرند و انواع آنها را در متنها و اشعار تشخیص و توضیح دهد.</p>	
<p>(3) وظیفه‌ی دانشجو: آشنایی با مفاهیم مربوط به عروض و قافیه و تدبیر عملی آن با متون ادبی است.</p>	
<p>(4) روش تدریس: روش تدریس به صورت حضوری و عملی با همکاری و مشارکت دانشجویان با استفاده از منابع و روشهای مرتبط انجام می شود.</p>	
<p>(5) ارزشیابی درس: ارزشیابی این درس بستگی به مفاهیم کتاب و نوع تدریس و مشارکت دانشجویان داشته و توسط استاد و دانشجو به صورت پرسش و پاسخ و تحقیق و همچنین مشارکت متقابل انجام می شود. ارزش این درس به اهمیت علم عروض و قافیه ارتباط دارد که یکی از معیارهایی است که زبان را به مقام و جایگاه ادبیات می رساند.</p>	

(6) نتایج آموزش این درس: آشنایی دانشجو با مفاهیم و اصطلاح های مربوط به علم عروض و قافیه و همچنین بازشناخت و تشخیص و توضیح آن است.

(7) منابع مورد نظر: عروض و قافیه (۱۳۸۸)، تهران، دانشگاه پیام نور و دیگر کتابهای مربوط به عروض و قافیه

(8) نمونه سوالات امتحانی

عروض را تعریف کنید.
موضوع علم عروض چیست؟
وزن را تعریف کنید.
وزن در شعر فارسی و کوردی چه نوع وزنی است؟
مصوت ها و صامتهای زبان فارسی کدامها هستند؟
مصوتهای زبان فارسی را بنویسید.
هجا را تعریف کنید.
واک یا واج را تعریف کنید.
فایده‌ی املا‌ی عروضی چیست؟
این کلمات را آوا نویسی کنید > آمدم، ویا مت شام
این عبارات را آوا نویسی و هجابندی کنید و املا‌ی عروضی آنها را بنویسید. نمی دانم که می آید.
تقطیع در عروض به چه معنایی است؟
رکن بندی را با یک نمونه توضیح دهید.
وزن از چه چیزی به دست می آید؟
مراحل دستیابی به قزن را بنویسید.
نام این وزن‌ها را بنویسید. فاعلاتن فاعلاتن فاعلن/ فوعولن فعولن فعولن فعل
وزن این نامها را بنویسید. هزج مسدس محذوف/ رجز مثنی سالم
محذوف در عروض به چه معنی است؟
اوزان متفق الارکان را با یک نمونه توضیح دهید.
اوزان متناوب الارکان را با یک نمونه توضیح دهید.

(9) ملاحظات همکار

نیمسال دوم (۲۰۲۳-۲۰۲۴)
(۲۰۲۴/۰۱/۰۷) تا (۲۰۲۴/۰۴/۳۱) ۱۴ هفته درس + ۲ هفته امتحان

هفته یکشنبه تا پنجشنبه: ۱۶ هفته (برگزاری کلاسها + امتحان)

14 هفته	تعاریف و مقدمات	هفته 1	1
	تعریف عروض و وزن و کیفیت به وجود آمدن وزن عروضی	هفته 2	2
	مصوتها و صامتها و هجا	هفته 3	3
	آوا نویسی و املاي عروضی و واک یا واج	هفته 4	4
	هجاى بلند و کوتاه و نکاتی در باب املاي عروضی و فایده‌ی املاي عروضی	هفته 5	5
	مرور و امتحان	هفته 6	6
	تقطیع و وزن	هفته 7	7
	ارکان و جدول ارکان	هفته 8	8
	تقطیع، رکن بندی و وزن و فهرست اوزان رایج	هفته 9	9
	فنون تقطیع، قواعد و اختیارات و چند وزن خاص	هفته 10	10
	قافیه	هفته 11	11
	ردیف، روی، انواع روی	هفته 12	12
	کلمه‌ی قافیه، هجاى قافیه، عیوب قافیه	هفته 13	13
	مرور و امتحان	هفته 14	14
۲ هفته	امتحان پایان ترم	هفته 15	15

		۱۵	
	(۲۰۲۴/۰۵/۲۱) تا (۲۰۲۴/۰۵/۷)	هفته ۱۶	16